

ANTWOORD

VAN GEDEPUTEERDE STATEN

OP VRAGEN VAN

A.H.K. van Viegen (PvdD)

(d.d. 18 april 2017)

Nummer

3288

Onderwerp

Provinciale vrijstellingen overige diersoorten Wet Natuurbescherming

Aan de leden van Provinciale Staten

Toelichting vragensteller

Sinds 1 januari 2017 is de Wet natuurbescherming van kracht. De nieuwe Wet natuurbescherming kent drie categorieën van beschermde plant- en diersoorten die ook terug te vinden zijn in de artikelen met verbodsbepalingen: alle vogels uit de Europese Vogelrichtlijn (artikel 3.1 Wet Natuurbescherming), alle soorten die in de Europese Habitatrichtlijn vermeld worden (artikel 3.5 Wet Natuurbescherming) en de zogenaamde 'overige soorten' (artikel 3.10 Wet Natuurbescherming), die alleen op nationaal niveau beschermd zijn.

De lijst met soorten waar artikel 3.1 en artikel 3.5 van de Wet Natuurbescherming op van toepassing zijn, staat vast, maar provincies hebben wel het recht om af te wijken van de lijst van 'overige soorten' waarop artikel 3.10 van toepassing is, door vrijstelling te verlenen voor bepaalde soorten uit deze lijst. Hierdoor kan deze lijst per provincie verschillen.

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland hebben een vrijstelling afgegeven voor de volgende 'overige soorten':

Zoogdieren

Aardmuis
Bosmuis
Bunzing
Dwergmuis
Dwergspitsmuis
Egel
Gewone bosspitsmuis
Haas
Hermelijn
Huispitsmuis
Konijn
Ree
Rosse woelmuis
Veldmuis
Vos
Wezel
Woelrat

Amfibieën:

Bastaardkikker
Bruine kikker
Gewone pad
Kleine watersalamander
Meerkikker

Doordat de provincie Zuid-Holland vrijstelling heeft verleend voor deze nationaal beschermde soorten, zijn deze dieren in Zuid-Holland niet beschermd. Een nadere onderbouwing die tot deze vrijstelling en dus 'vogelvrijverklaring' heeft geleid, is door Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland niet gegeven.

Naar aanleiding van deze verleende vrijstellingen door Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland wil de fractie van de Partij voor de Dieren de volgende vragen aan u voorleggen.

Algemene toelichting door GS:

De vrijstelling waar de vragen op zien, is onderdeel van de Verordening uitvoering Wet natuurbescherming Zuid-Holland. Deze verordening is op 9 november 2016 vastgesteld door Provinciale Staten. Provinciale Staten hebben deze vrijstelling verleend voor de uitvoering van handelingen in het kader van:

- de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daaropvolgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
- bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
- bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
- bestendig beheer of onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied.

Volledigheidshalve merken wij op dat deze vrijstelling niet ziet op het bestrijden van diersoorten ter voorkoming van schade. De vrijstelling beoogt een beleidsarme voortzetting te zijn van de destijds onder de Flora- en faunawet geldende landelijke vrijstelling.

1. *Waarom is er door GS geen nadere onderbouwing gegeven voor de vrijstelling van de in de toelichting vermelde 'overige soorten'?*

Antwoord

De vrijstelling is onderdeel van de op 9 november 2016 door uw Staten vastgestelde Verordening uitvoering Wet natuurbescherming Zuid-Holland. Uw Staten hebben voornoemde verordening vastgesteld op onze voordracht, waarbij in de toelichting het volgende is opgenomen.

"Ruimtelijke ingrepen en beschermde soorten

De Wnb bepaalt dat ruimtelijke ingrepen die een nadelig effect hebben op beschermde soorten ontheffingsplichtig zijn. Provinciale staten kunnen een vrijstelling van de ontheffingsplicht verlenen. Onder de Flora- en faunawet was via een Algemene maatregel van bestuur (Amvb) een landelijke vrijstelling van kracht voor een aantal algemeen voorkomende diersoorten. Deze Amvb is met de inwerkingtreding van de Wnb vervallen. Ter voorkoming van extra administratieve lasten is in deze verordening een vrijstelling opgenomen ter continuering van de vervallen Amvb. Hierbij zijn echter wel enkele wijzigingen opgenomen.

Vrijstelling onder Ffw en Wnb

Een belangrijk verschil met de Ffw is dat de Wnb voor elke categorie aparte verboden heeft, waar de Ffw een uniform verbodsstelsel kent. Provinciale staten kunnen bij verordening vrijstelling verlenen voor verbodsbepalingen genoemd in artikel 3.1, 3.5 en 3.10. Vrijstelling van verbodsbepalingen genoemd in artikel 3.1 en 3.5 kan slechts worden verleend voor in de Europese Vogelrichtlijn (art. 3.1) of Europese Habitatrichtlijn (art. 3.5) genoemde belangen. Ruimtelijke ontwikkeling maakt geen onderdeel uit van de in de Habitatrichtlijn en Vogelrichtlijn genoemde belangen. Vrijstelling van verbodsbepalingen genoemd in artikel 3.1 en 3.5 ten behoeve van ruimtelijke ingrepen is wettelijk gezien dus niet mogelijk.

Een generieke vrijstelling voor ruimtelijke ontwikkeling of bestendig beheer en onderhoud, kan slechts worden verleend voor verbodsbepalingen genoemd in artikel 3.10 en daarmee van de bijbehorende andere beschermde soorten.

Selectie van soorten voor de vrijstelling

In totaal zijn 160 soorten opgenomen in de bijlagen, behorende bij artikel 3.10 van de Wnb. Van deze soorten waren er 77 beschermd door de Ffw. Hiervan gold voor 25 soorten op grond van de Ffw een landelijke vrijstelling. Bij de implementatie van de Wet natuurbescherming binnen de provincie Zuid-Holland is ervoor gekozen om dat beleidsarm te doen. Uitgangspunt is dus om de landelijke vrijstelling zoals die gold onder de Ffw, binnen de provincie Zuid-Holland voort te zetten onder de Wnb. Deze soorten betreffen alleen zoogdieren en amfibieën. Om te beoordelen of genoemde 25 soorten in aanmerking komen voor een provinciale vrijstelling is per soort gekeken naar o.a. de verspreiding en talrijkheid van de soort in de provincie Zuid-Holland. Hieruit blijkt dat de soorten molmuis, ondergrondse woelmuis en tweekleurige bosspitsmuis, niet of nauwelijks voorkomen in Zuid-Holland zodat een provinciale vrijstelling voor die soorten niet opportuun is.”

Wellicht ten overvloede merken wij nog op dat de in de verordening opgenomen lijst met soorten waarvoor een vrijstelling geldt, geen uitbreiding is ten opzichte van de soorten waarvoor onder de Flora- en faunawet een vrijstelling gold.

2. *Wat is het beleid en de onderbouwing die heeft geleid tot de verleende vrijstelling van deze nationaal beschermde diersoorten in Zuid-Holland? Kunt u dit per diersoort nader toelichten (Over de bunzing, hermelijn, wezel en de dwergspitsmuis worden onderstaand aparte vragen gesteld)?*

Antwoord

Zie de algemene toelichting en de beantwoording van vraag 1.

3. *Kunt u specifiek aangeven waarom er voor de bunzing, de hermelijn en de wezel vrijstellingen zijn afgegeven, terwijl deze diersoorten soorten in de provincie Zuid-Holland zeldzaam zijn en niet verantwoordelijk zijn voor enige vorm van schade?*

Antwoord

De vrijstelling ziet niet op het voorkomen of bestrijden van schade. Zie verder de algemene toelichting en de beantwoording van vraag 1.

4. *Welke negatief effect heeft volgens u vrijstelling van diersoorten als de bunzing, de hermelijn en de wezel op de natuur en het ecosysteem, gezien alle drie de roofdieren aan de top van een voedselketen staan?*

Antwoord

We verwachten geen effect. In de reactienota bij eerder genoemde verordening is over de bunzing, hermelijn en wezel het volgende opgemerkt:

De wezel, hermelijn en bunzing gaan achteruit. Deze kleine roofdieren leven een groot deel van het jaar solitair en bestrijken een relatief groot leefgebied. Van een vaste verblijfplaats is maar zelden sprake. De dieren zijn mobiel en leiden soms zelfs een zwervend bestaan, met name in jaren met een lage muizendichtheid. Het leefgebied van een wezel varieert van 1 tot 10 hectare, die van de hermelijn enkele tientallen hectares en die van een bunzing kan oplopen tot zelfs in de duizenden hectares.

De belangrijkste oorzaken voor achteruitgang van de kleine roofdieren zijn de schaalvergroting van het landschap (landbouw), afname van het aantal prooidieren, optreden van parasitaire wormen bij hermelijn en wezel, verdringing door de vos en het verkeer. Beheermaatregelen zoals het schonen van een sloot of het maaien van wegbermen zijn gezien het gedrag van genoemde kleine roofdieren eigenlijk geen probleem. Ruimtelijke ontwikkelingen kunnen weliswaar hier en daar ten koste gaan van leefgebied van kleine roofdieren, maar zijn daar niet de oorzaak van de achteruitgang.

5. *De dwergspitsmuis behoort tot de insectenetters. Deze muis is ongeveer zo klein als een mensenduim, leeft vrijwel uitsluitend in het buitengebied (niet in de bebouwde kom), richt geen enkele schade aan en is zeldzaam in de provincie Zuid-Holland (en in de rest van Nederland). Kunt u nader onderbouwen waarom u dan toch een vrijstelling hebt afgegeven voor deze diersoort?*

Antwoord

Zie de beantwoording van de vragen 1 en 3. Daarnaast merken wij op dat de dwergspitsmuis niet bedreigd is en dat de trend matig toenemend is. "In Nederland komt de dwergspitsmuis vrijwel overal voor en op sommige plaatsen is hij zelfs vrij algemeen", aldus de Zoogdierverseniging.¹

6. *Een aantal van de genoemde diersoorten komen voor in het Natura 2000-gebied de Biesbosch, dat bestaat uit een Brabants en een Zuid-Hollands deel. In de provincie Brabant zijn deze diersoorten (vanaf 01-10-2017) niet vrijgesteld door GS van Noord-Brabant. Is er overleg geweest met de provincie Noord-Brabant en zo ja wat is er uit dat overleg voort gekomen? Zo nee, waarom heeft er geen afstemming plaatsgevonden?*
7. *Is er sowieso interprovinciaal overleg geweest over te verlenen vrijstellingen? Zo ja, kunt u ons de uitkomst hiervan doen toekomen? Zo nee, waarom niet, zeker gezien het feit dat deze dieren landelijk zijn beschermd?*
8. *Bent u met ons van mening dat interprovinciale afstemming nodig is op het gebied van vrijstellingverleningen ingevolge de Wet natuurbescherming om landelijk en regionaal een goede bescherming van dieren te waarborgen en te voorkomen dat er onwenselijke provinciale verschillen zijn?*

¹ <http://www.zoogdierverseniging.nl/de-dwergspitsmuis-sorex-minutus>

Antwoord op de vragen 6,7 en 8

Het is wenselijk om interprovinciaal af te stemmen. Via het IPO heeft afstemming plaatsgevonden over de door provinciale staten te verlenen vrijstellingen. Wij merken hierbij echter wel op dat de desbetreffende bevoegdheden zijn gedecentraliseerd en dat provinciale staten van de onderscheiden provincies hierin hun eigen beleidsvrijheid hebben.

Het grootste deel van de provincies heeft ervoor gekozen om beleidsarm over te gaan van de landelijke vrijstelling naar een provinciale vrijstelling. Ook de provincie Noord-Brabant heeft de landelijke vrijstelling grotendeels overgenomen en heeft vrijstelling verleend voor dwergspitsmuis en diverse andere soorten. Voor hermelijn, wezel en bunzing geldt in Noord-Brabant een tijdelijke vrijstelling tot 1 oktober 2017.

9. *Kunt u verklaren waarom in Noord-Brabant voor de diersoorten bunzing, hermelijn en wezel geen vrijstelling wordt verleend en in Zuid-Holland wel?*

Antwoord

Op dit moment geldt er in Noord-Brabant ook nog een vrijstelling, maar per 1 oktober 2017 vervalt deze. In Zuid-Holland is er door uw Staten voor gekozen om de Wet natuurbescherming beleidsarm te implementeren en de landelijke vrijstelling, zoals die gold onder de Flora- en faunawet, over te nemen, uitgezonderd die soorten die niet of nauwelijks in Zuid-Holland voorkomen.

10. *Bent u met ons van mening dat het onwenselijk en niet goed werkbaar is dat deze diersoorten in het Noord-Brabantse deel van de Biesbosch wel beschermd zijn en in het Zuid-Hollandse deel niet? Zo nee, waarom niet?*

Antwoord

De diersoorten zijn altijd beschermd, maar in Zuid-Holland geldt er na 1 oktober 2017 wel een vrijstelling voor o.a. ruimtelijke ingrepen en in Noord-Brabant -bij ongewijzigd beleid- niet. Dat betekent dat er in voorkomende gevallen in Noord-Brabant een ontheffing zal moeten worden aangevraagd voor werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting, beheer en onderhoud. De provincies maken hierin andere keuzes. Zie ook de beantwoording van vraag 6, 7 en 8.

11. *Zo ja, bent u voornemens om de lijst met vrijstellingen te heroverwegen? Zo nee, waarom niet?*

Antwoord

Op dit moment zien wij geen aanleiding om de lijst met diersoorten te heroverwegen. Voor zover ons bekend zijn de omstandigheden nu niet anders dan ten tijde van de vaststelling van de verordening door uw Staten op 9 november 2016.

Den Haag, 16 mei 2017

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,
secretaris, voorzitter,

drs. J.H. de Baas

drs. J. Smit